

ارمنستان قوموندىست (ب) فرقه سنك مر كزى قوميتىنى ناسر افكايدىر

آبونه قيمتى هر برده بر يلككى— 2 منات «آلتى آيلغى»— 1 منات
بر آيلغى— 20 قېك، تك نسخىسى هر برده 5 قېك

زحمتكشله و فرقه به عايد يازيلار قبول اولنور.

درج اولنمايان مقاله لر قاتاريلمايور

اداره نك آدرسى: اربوان آبوويان كوچه سى ا.ق. (ب) ف. مر كزى قوميتى تورك شىبه سى

نومرو ۲۳ — I — نجي دوام يىلى №23

جمعه 4 ايون 1926

مسلمان قورلتايلىرى

بو دقيقه ده مسلمان عالمك دقتى ايكي قورلتايلىر اوزرينه مر كزلىش مشدر. اولنلار ايچون اهميتى حائز اولان مسئله لرى بو ايكي قورلتايلى حل ايدمه جىكدىر.

همين قورلتايلىردن برى اسلاملار ك مقدس شهر نده: مكه ده (عربستان) ديكرى ايسه مصر ك پاي تخت نده: قاهره ده جمع اولنور. مكه ده واقع اولان قورلتايلى مقصدى اسلاملار ك مقدس محللى ايله مربوطى اولان مسئله لرى حل ايتمك در. ايكنجى ده ايسه خليفه مسئله سى تحقيق و تدقيق اولنا قادر.

ظاهراً بو ايكي قورلتايلىر ك يومى مذاكره لرى آبرى آبرى ايسه ده و لاكلن مذاكره لر اتانسنده بلا شرط برنجى برى خليفه يعنى عالى رتسى روحاينىك اتخابى مسئله سى دوتاجىكدىر. قاهره قورلتايلىده بو مسئله دوغرىدن دوغرى يومى مذاكره به قوبلنمشدر و مكه قورلتايلىك يومى مذاكره سى اساسى تشكيل ايدن مقدس محللار ك مسئله سى خليفه مسئله سى اولمقسوزين حل ايتمك ممكن د كلدىر.

آخر بر نيجه بوز ييل عرضنده خليفه مسئله سنك بويله كسكىن بر صورتله قالماسى برنجى دفعه در. عثمانلى امپراطورلغى موجود اولدقجه و اسلامك مقدس محللى عثمانلى امپراطورلغىك حدودلى داخلنده بولنديغى مدتجه عثمانلى بادشاهى بهمه حال خليفه ايدى. همين خليفه، شكسوز، او خليفه دكل ايدى نيجه كه بوندان بوز و دها زياده ييللر قباقي عثمانلى بادشاهى نوز شرف و سلطنتى دورنده باشور ايدى، اونك ياليسى دولتلارنىك مسئله ك سياسي او نك تاملارنى ذاتاً سو كمش ايدى و لاكلن دينى تاثير دها قاليوردى. تور كيه نك سوك خليفه سنك سلطان وحى الدين ك امپريالستره خدمت ايدن سياسي خليفه تى اعتباردن بىستون دو شوردى.

كماليسىت حر كاتى عرضنده اونك دوتديغى وضعت، اجنبى امپرياليزمه خدمه لك ايتديكى رول و تور كيه نك احيا و ترقيسى دايانديرمق ايچون اونك يابديغى تجربه لر اول امرده خلافتى سلطندن آيرمق و سوگرا او جيبانى تور كيه دن قوپاروب آتماقا تور كيه يى مجبور ايتديلر. تاريخى بيوك معنائى حائز بو معامله (آق) ايله 1922 نجي ييلدن خليفه كورسى سى آچيق قاليور ايدى. بو

بورژوازى اولكله لر نده

انكلتريه معدن ايشچيلارنىك تعطيلى
«معدنلرده اوت ده كو كرسه يز كينه تسليم اولمازق»

انكليز معدن ايشچيلارنىك تعطيلى موقبيله دوام ايتمكده در. يوتون مملكته، تعطيل ايدن معدن ايشچيلرى مبارزه جى روحى بر احوالده درلر. نطق سويلديكى اتاده حوشى كيدن معدن ايشچيلارنىك رهبرى (فوق) ديشدر؛ معدنلرده اوت كو كرمش اولسا يز ايشچى گونتك اوزاتمانسه راضى اولمازق و معدن صاحبكارلر ايله مقاوله باغلامازق.

انكليز همكارلر اتفاقنىك عالى شوراسى معدن ايشچيلارنىه كومك ايتمكى رد ايدور لاكلن ايشچى كته لرى معدن فعله لرنىك نفعه مادي يارديم ترتيب ايتمكده درلر. بر چوق فعله عائله لرى تعطيل ايدن معدن ايشچيلارنىك اوشاقرنى ساقلاماقدن اوترى نوز نولرينه آيورلر.

استحصالات اتفاقرلنىك فعله اتفاقى معدن ايشچيلارنىك اتفانقه 1000 فوندى سترلنق (8000 منات) احسان وير مكى قراره آلدى.

ارمنستان فعله لرنىك يارديمى ايندى به قدر ارمنستان همكارلر اتفاقرلى تعطيل ايدن انكلتريه معدن ايشچيلارنىه 1.842 منات هديه ايتمش در. بو مبلغ ذاتاً گوندرلنمشدر. اعانه ويرمك دوام ايدور. بوتون اتفاقر جان دلدن اعانه به اشتراك ايدورلر.

انكلتريه ده ايشچى لرك عددى

تعطيللرك انكلتريه استحصالاتنه نه قدر بويوك تاثير يابمش اولديغنى آكلامق ايچون بورقملرى كتيريرزم. بر بويوك پامبوق فابريقاسنده تعطيله دك 5400 ايشچى وارايدى، ايندى ايسه همين استحصالاتنه ايشچى لرك يگونى 24.200 در.

هندستان خليفه جمعى قورلتايته ايتديكى مصر حكومتك مخالف فرقه لرنىك اشتراك ايتمه سى و تور كيه ايله انكلتريه نك بو بارده كى مبارزه سى بهمه حال بو قورلتايلىرده عكس صدا ويره ك انكليز فريلداق لرنىك موقبيلتى چيتنلشديره جىكدىر. ظنده يز.

شورالر اتفانقه

عموم اتفاق فعله كندچى مخبرلرنىك قورولتايى

نه قدر مخبر واردى؟
مايسك 23 نده موسقواده فعله، كندچى و اوردو مخبرلرنىك عموم اتفاق اوچنجى قورولتايى آچيلدى. بولداش اوليانووانك معروضه سندن آكلاشيلديغنه كوره عموم شورالر اتفانقه بوتون فعله — كندچى مخبر لرنىك عددى 250 بيگه قدار اولوب بولردن كند مخبرلرى 150 بيك، اوردو مخبرلرى 40 بيك و قالاتلر ايسه فعله و گنج مخبرلردىر. ديوار غزتلارنىك عددى 40 بيگدر. فعله — كندچى مخبرلرى نه فايدى و بر مشلردى؟

فعله — كندچى مخبرلرنىك يازديقارى مقاله لر سايبسندن 606 كيشى محكمه به ويريلمشدر. 40 كيشى بول ايله جرمه لنديريلمشدر. 1500 مقاله لر سايبسندن ايسه بر چوق موسه لرك نقصانلارنى رفع و دفع ايديلمشدر. يازيلان مقاله لرك اتقاق 10 قاضى بالان و ياخود باكلش اولمشدر.

فعله — كندچى مخبرلرنىك ويرد يكارلى قربانلر

1926 نجي يىلك بو سوك 5 آيك اينجنده فعله — كندچى مخبرلردن 24 نفر اولديريلمشدر و 10 نفره قارشى دىخى ته رور، يعنى اولوم قصدى اجرا ايديلمشدر.

فعله — كندچى مخبرلرنىك آزاد و سربستلكله اوز مخبرلك وظيفه لرنى ايفا ايدمه بيلمكدن اوترى و مهم حادثه به قارشو شدتلى مبارزه اباريلما سى الزم در.

سوگده بوخارين و تروتسكى بوتداشلر آبرى آبرى نطقلر ايله مخبرلرك قاباغنده بولونان مهم مسئله و وظيفه لر دن اوترى بحث ايتديلر.

اوز كه مملكتلرك نك نماينده لرى شورالر اتفانقه

مملكتمزك وضعتى ايله تائيش او لماقدن اوترى انكلتريه دمير يول ايشچيلارنىك و شيوهديا فعله لرنىك نماينده لرى حال حاضرده شورالر اتفانقه كندشدر.

شيوهديا نماينده لرى باكو به كلوب نفت معدنلرنى و سابونجى ده كى الكتريق دمير يولنى و زاوودلرى باقوب كزمشدر.

واپورلر زاوودنده و همين ماكنه فابريقاسنده تعطيلدن اول 3000 و ايندى ايسه 39.000 ايشچى واردىر.
شه قلدچليك و ماكنه فابريقاسنده اولجه 22.5000 و ايندى ايسه 43.000 ايشچى واردىر.

مستملكه لر ده

فرانسى امپريالستارى عبدالكريمه غالب كنديلر

عبدالكريم تسليم اولدى
فرانسىلر ايله عبدالكريمك آرا سنده مذاكرات كسلديكدن سوگرا ايسانىا و فرانسى عسكركلرى يته ريفلر عليهنده هجومه باشلاديلر. امپريالسترك اردولرى بودفعه دها قوتلى ايدى، مذاكرات عرضنده فرانسىدن و ايسانىان يگى عسكركى حصه لر گورلمش ايدى. عبدالكريم نوز آز مقدارده اولان قوه لرى ايله فرانسى و ايسانىا قوجامان اردولرنىك هجومه دايانامادى و كيرو چكىلمكه مجبور اولدى.

اوج گون اول عبدالكريم گوردى كه بيوك انستان تلفاتى ويرمىدن امپريالستره قارشو مقاومت ايتمك ممكن د كلدىر، نوز عائله سى و ياورلرى ايله برلكده فرانسىلره تسليم اولدى. ايندى عبدالكريم فرانسى اردو سنده حرب اسيرى در.

عبدالكريمك ماتينده فرانسىلره و ايسانىاليره قارشو محاربه ايدن قيبه لر ايندى طاعلره قاجمشدرلر.

مصر ده اسلام قونفره سنك آچيلداسى

اونك 2 سنده مصر ك پاي تخطى اولان قاهره شهر نده اسلام قونفره سى آچيلدى.
همين قونفره به مصر ك، حجازك، جنوبى آفرىقانىك، نجدانىك، ايراقك سيريانىك، قلمستينك، تونوسك، تور كيانك، ماروقك، هندستانك و سائر اولكله لر ك نماينده لرى اشتراك ايديلر.

هاموسى 29 كيشى. قونفره نك مذاكره بوميده آتيدى كى مسئله لر موجوددر.

خلافتك اساسى و اونك حيايه كتيريلمه سنك شرطلرى. بوتون اسلا ملر ايچون خلافتى مجبورى بر موسسه طانماق. اينديكى حالده يگى خليفه تعيين ايديلمه سنك امكانى اولوب اولماماسى و سائره.

شورا زاقاقاسیاسنده

قووپه راسیاناڭ قوتندیرمسی زاقاقاسیا خلق قومیسارلر شورا سی دولتی بودجه ایله 1925-26 نچی ایله زاقاقاسیا قووپه راسیاسنه وریله جک قره دینک پایلامق اصولنی تصدیق ایتدی. 864,000 منات عمومی مبلدن باکوده چورک بشیر مک ایشی ایچون لزوم کوریلن 68,000 منات تنزیل ایدلمشدر. قالان مبلدن 98 بیك منات قوشتلار قووپه راسیاسنه، 418,500 منات کید قووپه راسیاسنه و 279,500 منات استهلاک قووپه راسیاسنه تخصیص اید لمشدر. قره دیتدن 40 - فائض گور جستان و آذربایجان و 20 فائض ارمنستان آلاجقدر.

چوره کڭ قیمتی

آخر وقتلرده کیدچیلر ساتماق ایچون اووده سایه یوک مقدارده ناخل کنورمشدیلر. بو ایله باخشی محصول بککنور، بو سببدن اوتری کیدچیلر قیمتنک اینمه سندن قورقاراق چوره کلر نندن فضله قالانی ساتیلر.

IO بیك بوت باراما

زاقاقاسیاناڭ قووپه راسیا انفاقی خارجه دن IO بیك بوت باراما ایچون سفاریش قبول اتمشدر.

کند تصرفات متحد ویرکیسی

زاقاقاسیاسنده - مای اینک ایتداسنه قدر کند تصرفات متحد ویرکیسندن 4 میلیون 200 بیك مناتدن زیاده توپلانمشدر.

کند تصرفات ما کنه لری ایچون زاقاقاسیا کندچیلری ایچون ترا قوتورلر، کند تصرفات چوره جور ما کنه لری و آلتیر کنورتک دولایسیه زاقاقاسیا حکومتی بر میلیون 379 بیك منات قره دیت بر اقماسنی قراره آلمشدر.

شورا ارمنستانده

قووپه وایتف ایشلری

موهوما و بداخلق حرکتار

کیچن دفعه «زنکی» به بازمشدیق که بر نفر کیفلی بر حالده کر بلای خدایار قاسیم اوغلونی وحشیانه بر صورتده یازالامیشدر. نه دنسه بونک قاباغی آلتیابوب ده لبقانلی جوانلاراده شور دوشوبدر که، بزیم او کیمزه کیسه چیقمیاجق. بونلردن بر نیچه سی وحشیانه بر صورتده آدام وورماغی اوزلری ایچون بر شان شهرت حساب اید یلرل. مایک «20» سنده بر نفر کند چی اوز اوغلونه سنت ایتدیکی وقت جوانلارمزدن بریسی رضا کر بلای محمد اوغلی همان سنده «منم من» دیهرک اوزنی آرتیق درجه ده بیرویه ویرمشدر. و بونک تیجه سی اولارق سندن سوگرا رنجیر قارا میرزه علی اوغلونی گیزی صورتده اوشاری «خیردا خنجری» ایله یازالامیشدر. بو چوره اخلاقیسز و معسر بر آدامک اوگی آلتیماسینی ناحیه اجراییه قو میته سنک نظر دقتنی جلب ایدیریز.

ضعیف

کند شورا سچکیله ری

قرمزی کند ناحیه سنک باباجان کند نڭ سچکی مناسبتیه اجلاسی واقع اولدو.

شورالار انتخاب ایدیلوب 7 نفر عضو 3 نفر نامزد و 3 نفر تقیش قومسیو نی سچیلدی. بونلاردان 3 نفری قادینلاردر. توتما سایمان قرزی، نازلی غفار قرزی و اوچنجی باللی ایلیس قیزی معسر عضولردن آرایه صوقولماق ایستین لر واز ایدسده مطلبنه نائل اولامایوب مایوس قالدیلر. بولداش مختاروفک دوز کون اولجو گوتوروبده حقیقی بر قابانیا آبارماسنی تقدیره شایاندر. ک.حسن زاده

ویدی باساردن

دوقتور لازمدر

ویدی باسار ناحیه سنده اولان شراذلی جادقران ریخانلو و قارالار کندلری بر برینه قاریشقدر اوزلریده بیگه قدر اوه مالیک اولدوقلاری حالده بو کندلرده دوقتور و یا فلدرش یوقدر. کندیلر ناخوس اولاندا درمان ایچون بویوک ویدیده اولان فعالیتلی دوقتوریک یانه کیدورلر ایندی ایسه بو کندلرده قزلیجا ناخوشلیقی پیدا اولوب کندیلری بویوک اذیته تور مکه در.

ویدی باسار ناحیه سنده اولان فعالیتلی دوقتور مالخاسیان بولداشدن توقع ایدیرک

بوقاریده یازیلان حاللاری نظره آلوب بو کندلره هیچ اومازسه بر فلدرش تعیین ایتسون.

خف

صحیبه ایشاری

ناحیه ده صحیبه ایشلرینه چوق دقت ایتمک لازمدر. و بعضی کندده (سفلیس) خسته لیکلی اولدوقته گوره همین خسته لیکله مبارزه آپارماقله برابر عمومی صحیبه ایشلرینه اهمیت ویریلمکده در.

آنتیجق آجیناجق بر مسئله وارسا، اودا ناحیه نڭ دوقتورو اولان دوقتور «بازاریان» آغزی له نیناقان شهرینه دوشه نده IO گونلره ناحیه یه باخون دوشمه مسیدر. دوقتوروک اوزنڭ بو ایشه نظر دقتنی جلب ایدیرم.

آغابادان صبری

دیشاری آتلمایدیر!

«آغ بابا» ناحیه سنده بالقلی کند ساکنی و قولوچوماقلرک اڭ مشهور لرندن موسا حسین اوغلی سه چکی یه اولدن اوزیندن سوی آلتی قارداش لارینیدا باشنا توپلایوب کندچیلر آرا سندا تیلفات آپارماغی اولاره توصیه ایتمشدر. و سه چکی وقتی باخونلا شوب عوام کندچیلری آلداداراق یالان وعده لرله «سیز منی شورا صدری سه چک سیزه باخشی توپراق ویرمچکم» دیمیش. و بویله لکله شورا صدریکیته داخل اولمشدر. بو حریف شورا صدری اولاندان کینه ده باشلایوب فقیر کندچیلره گوز آغارتماسی ویر مکه بویله که همینک بالقلی کندلی بر نفر مایل الله ویرن اوغلی بو زوریا حریفک قورخوسندان اوزگه کندده کوچمک فکرنده در.

اگر موسا حسین اوغلی کند شورا صدرلکیندن کنار اولونمیوب اویله قالارسا کینه فقرا کندچیلر تضییق

آلتینا دوشه جکر بونیدا بیلمه لی که موسا حسین اوغلی کندده بویوک تاغفا ساحیبیدر. امید وار اولوروز که بویکی معسر قولاقلارا شورا صدر لیکینده بر ویریلمه یوب دیشاری آتیلاجقدر. ییلن

گینه قومار اوینویورلار.

آوشار گاروانساراسندا اولان مشهدی علی اکبریڭ قولام حسینڭ قهوه خانه لرینده قازت اوناماق شدتلی صورتده گیدیر. بو قومار عادتنی جنابلر اوز منفعلتری ایچون باشلایوب و بر بارده بازار بوش بوغازلاردان همین قهوه خانه لره بغولوب کن کندچی و کاسب لری قومار بازلیمه مشغول ایدوب و همده اوز ایشلریندن قالدیریلر و بوللاری ده قنایه گیدیر.

بر دفعه اولاراق «زنکی» غزته سنده او قودومساده هیچ بر تیجه گورولمیدی و داهادا آرتیرماغه باشلایوبدرلر و هر حالدا بو باره ده ملیس اداره سنک نظر دقتنی جلب ایدیرک.

بی طرف

هوا دونانماسی نه حالده در؟

رازدان ناحیه سنک تورک کندلرینده بو گونلر (آویاخیم) عضولرینه اوزک تشکیل اولونماقده در. همین ناحیه نڭ حاجی ایلیس کندینده اسماعیل حسینوف، شوللو دمیرچی کندینده حیدروف سکز و اولوخانلی کندینده ابوزر مهرعلیف کبی بولداشلارک فعالیتی سایه سنده تشکیلاتمز که نیش برشکله دوشوب، فقط دوقوزین و آشای نچلی کندینده تشکیلاتمز چوق ضعیفدر. بو ناسیب اوراداکی همین ایش بونونه کوتورن بولداشلارک ایشلمه مکیدر. بوندن سوگرا بولداش لارک اوز وظیفه لرینی گوزل آپارمالا رینه امینیز.

یوسف ایمانوف

کند تصرفاتنک ما کینه لشدیرمه مسله سی

بو 26 = 1925 اقتصادی سنه سنده متفق شورا جمهوریتلرینک تصرفاتی حربک اولکی تصرفاته سانکه چاتمیشدر. یعنی اونک 90 فائضنی تشکیل ایتمکده در. تصرفاتک بر قاج شعبه لرند ایسه، کرک کند تصرفاتده و کرکسه فابریقا و استحصالاتده، ایندی 14 - 1913 ییللردن آرتیق استحصال ایدیلیر.

جان ایمی ریالیست محاربه سنک و وطنداش محاربه لری یوزندن بزیم فابریقا استحصالاتی دها زیاده متضرر و خراب اولدنیغی حالده، شورا حکو متنزک سیاستی، خصوصیه 1921 ییلندن باشلایاراق، اولکهنک کند تصرفاتک قاقماسنه و بوکسلمه سنه خدمت ایدیردی. و بوسیاست فابریقا استحصالاتده دها آز اهمیت ویریلمه سندن ایلری کلیمردی. یالگیز او زمان تمایله خراب حالده بولان فابریقا استحصالاتمزک قاقماسی آنتیجق برنجی دفعه کند تصرفاتک قاقماسیه قائم اولایبیردی.

اولکهنک عمومی تصرفاتده کرک حربدن اول و کرکسه بزیم گونلرند

نڭ قازاتده بيشمش و پروله تاریا حکمرانلنڭ محیط و شرطلرند باشایان کندلی آرتیق ایسته میر اولکی کبی یاشاسون. انقلابک زنکین تجر به سیله او قاندى که اوزی دخی ایندی کی بوکسک مدیتنڭ خیرلرندن استفاده ایله ییلیر. بو آرزوسنه جاتمقدن اوتری اونک قارشوسنده سیاسی هیچ بر مانع یوقدر. اوز حیانتک مادی و معنوی درجه سنی بوکسکتمکدن اوتری اوندن، یعنی کندلیدن شورا اصوللری محافظه ایتمه سنی، سیاسی ییلکیسینی و قوه فکریه سنی آرتیرما سنی، و اڭ اهمیتلیسی، اوز استحصالات قوتلرینی بوکسکتمه سنی طلب ایدیلیر. بوتون بو طلب و آرزولر ایسه هر حالده کندلینک تصرفاتده عصرلردنیری اجرا ایدیلر استحصالات اصوللرندن بوسبتون باشقا یگی قاعده لرینک حیاته کچیریلمه سیله اولایبیلیر.

بزیم کندلیمز بو گون محاربه دن اول استحصالاتده چاتمیشدر، لاکن او 1914 ییلنک کندلیسی دکلدر، سیاستجه روحجه او تبدیل اولمش و یگی حیاته کلیمشدر. بزیم شورا کندلیسی کیتدکجه اوز دده لرندن قالما چوت و کوتانتی، سود تصرفاته کوهنه

و کیری قالمش اصوللری، اوز چاریخ و چوخاسنی، حیات و مابشتنک اسکی عادتلرینی تاریخک آرخوینه تسلیم ایتمک ایسته بور، و اصلاح ایدیمش و مکمل ماکنلر و آلتلر، استحصالاتک بوکسک اصوللری مادی تأمینات ر مدنی اصول حیات طلب ایدیر.

انقلابک بوتون جدی طرفدارلری بزیم کندلیده گورولن بو تبدلانی آنتیجق سلاملایا ییلیر، چونکه پروله تاریناڭ انقلابی کندچی ایچون نمره سز کچمیدی.

ایتمه که بزیم کندلینک تراقفور و آتیق قابی طلب ایتمه سی ایچون چوق باخشی بر حالدر، لاکن تراقفور و آتیق قابی کند تصرفاتده استحصال اولونان شیلر دکلدر. کند تصرفاتی نوز داخنده بولونان استحصالات قوتلرینک ترقیسینی اوز خصوصی واسطه لرله تشکیل ایدیمیر، یالگیز فابریقا استحصالاتندن، یالگیز شهردن در که کندلی اوزینه لازم اولان ماکنه و آلتلری، یگی مشترک قوتلری توپراغی قوتلندیردن ماده لری، دری و مانوفاقتورایی، کاغذ و قلمی الده ایدیه یله جکدر.

1921 نچی ییلده فعله ایله شورا حکومتک آنتیجق بر شعار و سیاستی وار ایدی. او ایسه بزیم تصرفاتمزده کند تصرفاتده اڭ اوجا بر ویر مکندن عبارت ایدی. بو گون کند تصرفاتک یگی ترقی و اوجا درجه سی یالگیز اونک ماکنه لاشدیرما اصولیه ممکن اولایبیلیر. بو جهندن بزیم کندلینک طلبلری، او قدر بویوک در که اولکهنک ضعیف استحصالاتی بو طلبی آنتیجق جزئی بر مقدار ایله کفایتلندیره ییلیر.

کند تصرفاتی اوز انکشاف بولنده دورا ییلیر، اگر فابریقا اوگا کومکده یتشمزسه بو سببدن فابریقا استحصالات قوتلرینک انکشافی نه قدر قلمه، او قدرده کندلی یه عائد بر مسئله در. بش ییل اول کند تصرفاتک تر قاقماسی نه قدر که بزیم فعله و کندچی ایچون نولوم و حیات مسئله سی ایدی، اویلا ده بزیم فابریقا استحصالاتک بوکسکتمه سی بو گونکی گوننده اولر ایچون همین اهمیتنی حائز بر مسئله در. بو گون فعله و کندچیمزک برنجی دو شونه چکی مسئله، بوتون قوتلرینی یغویب شهر استحصالاتک خصوصیه آلتلر و ماکنلر حاضرلایان شعبه

زنگه زور تور كرى آراسندا

معارف ايشارى.

چار حكومتىك زما تده زنگه زور قىلىنىدە. بىرچە دانەدە اولسون تورك مەكتىپى يوق ايدى. شورا حكومتىك ساپەسىدە بىزىم قىزادە حال حاضرده I3 تورك مەكتىپى موجوددر. بو مەكتىپلەردە ايلدىن ايله آرتق ترقى گورونور. آنچاق بىلارنى كىفائەت قدر تەمىر اولونمايولبار.

قىزا بودجەسىدە مەكتىپلەر اىچون پول قىد ايدىلمىشى آنچاق نىچە كە آكلاشىلەر مەركىزى بودجە قومىسسونى ھىمىن رەقەملىرى پوزوبدر. مەركىزى حكومتدىن زنگه زور تورك مەكتىپلەرنىڭ خالىنى نەزەر آلۇپ و لازىمى كومك لىكىنى آرزو ايدىرىز.

بىزىم قىزا مەركىزىدىن اوزاق اولما قلا بىراىر، تورك ادبىياتىدىن و تورك لەشمە جىرياتىدىن اوزاقدر.

دىگر طرفدىن مەكتىپىمىزى تەقىش ايدىن تەلىماتىچى بولداشلار ارمنى اولدوقلارىدىن تورك دىلنى ياخشى دو شۇنەيۇپ و اولان قىزانلارنى آگلا مادىقلارنى اىچون لازىمى تەلىماتلارنى وىرە بىلمەيورلر.

زىھمت مەكتىپلەرنىڭ تەدرىساتى «قو مېلىق» اصولى ايله كىدىر. بو اصولدا بىر تازەلىك اولموقىدىن مەلملەرنىڭ ھەر آنى تەلىماتا احتىياجلىرى واردر. واجبدر بو احتىياجلىرى رەق اولونسون بودا بالىلارنىڭ تورك تەلىماتىچىسى واسطە سىلە عملە كلر.

بوتون زنگه زور قىزانىدە ھىچ بىر يردە بىر جلد تورك كىتابى تاپۇپ آلماق مەمكىن دكل، تەدرىس سەھنىنىڭ اوچ دورت آيى كىتابلىق ايله كىچىد كەن سوگرا تەجىبلىكلەر نەخچواندىن ويا باشقە يىرلەردىن آز مەقدارده كىتابلار آلونور. بو ھىمىنلى نەقشە دەخى دقت اىتمك لازىمدر. مرسل مەخدوف

معارف تەلىماتىچىسى لازىمدر

زنگى باسار ناھىيەسىنىڭ حاجى بايرام كەندى ارمنستانىڭ كىرىدە قالمىش كەن لرىندىن بىرىدە بىلە كە بو كەندە بىر نەردە اولسون فرەقىچى و ل. ق. ك. ا. عضوى يوقدر.

بو كەندە مەرقەجە دەخى دالى قالان كەنلەردىن بىرىدە بىلە كە بو كەندە كىچىن بىل بىر مەكتىپ آچىلمىشدر بو مەكتىپ مەلمى كىچىن بىل ارمنى اولد قىندان كىچىلەر بەھانە ايله دىيوردىلر كە اوشاقلارنىز مەلمك دىلنى باشا

دوشمەيورلر بو بەھانە ايله اوشاقلارنى مەكتەپ كوندەرمەيوردىلر؛ بو بىل ايسە بو مەكتەپ تورك مەلمى تەمىن اولوندى مەكتەپ آچىلغاندا مەكتەپ 30 نفر كىندىچى بالاسى دىرسە دوام ايدىيور دى بىر نىچە وقتىدىن سوگرا چول ايشلرى باشلاندىقنە كورە كىندىچىلر دورلى-دورلى بەھانەلر ايله اوشاقلارنى مەكتەپدىن چىقاردىلار كە: تازە مەلم لامىھبدر يردىن، گوگەن، بولدوز دان دانىش اودر كە بىلگ اورتاسىدا مەكتەپ 16 نفر اوشاق قالدى اكر كەلچىك دىرس بىلندەدە بويە اولار

بىر آلتى ميوەلر كاكەسى و باخماسى

بىر اىچون چوق چىشىد بىر آلتى ميوەلرى واردر لىكن ياخشى مەخدوف وىرنلردىن بىللىرى شىلقام، بازى و كو كدر.

بىر آلتى ميوەلرى توپلامق و حفظ اىتمك اصولى

بىر آلتى ميوەلر كى بايراقلىرى سو لىماقا باشلاقلرى كىبى كە تەقريباً اوقتا بىر آلتى 20-10 نە قدر واقع اولور، اوللارنى چىقارۇپ توپلاماى. كو كى بىل ايله چىقارۇلر، بىوك وسعت بىر يىر دوتمس ايسە كوتان واسطەسىلە چىقارمالى چىقارۇلان ميوەلر اوزىندىن بايراقلىرى، ميوەيە زەدە يۇرمەمك شىرطىلە، قوبارۇر و بىر مەنسب يردە توپلايۇپ اوزرى اوتلە يا خود كوشلە اورتىلر تا كە اوزىلرندە اولان بالىچق قوروسون و تو كوسون اوندان سوگرا بىر آلتى ميوەلرى ئەوہ آبا رۇب ائبارە و يا ائشكە مەخدوفى اوللار اىچون حاضرلىقنە قەيولرە تو كۇب حفظ ايدىلر.

قويۇلر قورى اولمالي، قويۇنك آلتە قورى قوم تو كەملى سوگرا ميوەلرى دولدىرمالى. ر. باشيان.

بىر آلتى ميوەلرى «بلانیت» آد لانان ماكنە واسطەسىلە سىرە ايله اكەمك لازم سەرلر بازى و شىلقام اكىلن وقت بىرى بىرىدىن I2 وەر شوق قدر اوزاق اولماليدر، كىشىر (كوك) اىچون ايسە 8 وەر شوق اوزاق اولمالي.

باز وقتى اڭ اول كو كى اكرلر، سوگرا بازىبى اكەملى. شىلقام ايسە ابون ائشك 20 سە قدر اكىلە بىلور. بىر دىساتىن توپراقىدە IO-I2 فوندى كوك و I5-I8 فوندى شىلقام و بازى اكەمك مەمكىندر.

بىر آلتى ميوەلرى بىر بايرىم و يا ائشكە ايكى وەر شوق كو كروب يوكسەر كاخان ائشك و بالىلار قوتىللىرى بىراقۇب سىرە كىشىدىرمك لا زىمدر. سەرلەردە شىلقام و بازى كو كرتىلرى 8-6 وەر شوق و كوك 4-3 وەر شوق بىرى بىرىندىن اوزاق اولماليدرلر.

كو كرتىلر 5-4 وەر شوق بو كىلىندە بوغازلىرى نە بلانیت ماكنە واسطە سىلە توپراق ايله دولدىرمالى.

اىستى يىرلەردە بوغازلىرى دولدىر دكەن سوگرا سوارمەقە باشلىيورلر بويەلىكلە كو كرتى آسانلقە غدا آلور.

ايسە او وقت مەكتەپ تەمام قاپانار؛ اودر كە معارف قومىسارىلىنىڭ نەزىرىنى بو مەشئەيە جىل ايدۇپ بو كەندە تورك معارف تەلىماتىچىسى كوندەرمەكتى آرزو ايدىرىز.

«گوزتچى» قاباقى آلمالى

آپرىل ائشك I6 سەندە آخىشام ساعت 6 رادەلەرنە قەملى ناھىيەسىدە عبدالله عبداللەيۇف بىر نىچە بولداشلا رىلە بىراىر شراب اىچۇپ بولە چىقىمىشدر. كەندە اهلنە نە جورە تالايق سوزلر دىنەسىلە بىراىر خاىباخايدان كىربلاى خىدايار قاسىم اوغلىنى خەتجىلە اوچ يردىن يارلايمىشدر يارلر يك شدتلىدر. بومىدە ايكى دىقە مەلجە اولتور. بو كىبى مەضر شىخىلر كەن اىچىرىسدىن رەق اولتماسى بارە سەندە ناھىيە اجرائىيە قومىتەسىنىڭ نەزىر دىقتى جىل ايدىرىم.

گوزە گىرن تراققور احتىياجى

ویدى باسار ناھىيەسىدە مەركىز اولان بىوك ویدى كەندىدە كەندە تصرفات باققا شەبەسىنىڭ سەدرى بولداش م. بشىروفك فعالىتى ئوزرە 3-تراققور كەنورمىشدر.

ايندى تراققورنىڭ نە اولدىغىنى و مەنفعىتى كەندىچىلەرمىز گوزەل بىر سورتدە بىلمەكلىكلە تىراققور جەمئىيەتە آقەن، آقەن كلورلر. آنچاق تراققور آزدرد. بو بارەدە باققا سەدرى بولداشك فعالىتدە بولتۇپ تراققورنىڭ آرتىرماسىنە امىن اولورۇز.

حسن حسن اوف

ارمنستاندە كوردلر ك

ماى آئشك 23 نەدە لەنىناقان قىزا سئك 7 نەجى ناھىيەنىڭ حاجى خىل كەندىدە ارمنستان كوردلرنىڭ بىرنەجى قورولتايى واقع اولدى. قورولتايە 78 نەمبەندە كەلمىشدر ايدى.

قورولتايى حكومت و فرەقە طر قىدىن سلاملاق و شورا ارمنستانىڭ حال حاضرى بارەسىدە مەروۇدە بولمىق اىچون اىرواندىن خلاق داخلى ايشلر قومىسارى بولداش ھ. دولكەريان دىعوت اولتمىشىدۇ. نەمبەندەلەردە بىوك بىر مەنوبىت و مەسرورىت كورلەمكە ايدى چۈنكە قورولتاي، نەمبەندەلر ك دىدىكلىرىنە كورە، كورد زىھمەتلىرى حياتدە كورولمەش بىر واقعەدندىر.

قورولتايىڭ مەسئەللىرى توپراق، اوتوربىچى حىيات كچىرمك و يىشاش مەسئەللىرىدىن غىبارت ايدى.

قورولتايى كورد تەلىماتىچىسى بولداش شامىلوف آچىدى. قورولتايەدە كورد و

قناعت مەبارزەسى و دىوار غزەللىرى

مەكتەپلەردە، اوجىز دىنەلەرمىزدە چىقان دىوار غزەلەرمىز بالىلار كەن و فرەقە حىياتىدىن بىخت ايدىيور نەصر فات و استىھصالات حىياتىدىن ايسە چوق آز بازىلار راست كىيور بوگا كورەدە، قناعت اوغرونەدە آپارىلان مەبارزەنى نەسەمك و بو بولدا فما لىت گوستىرمك اىچون دائىرلەردە و مەكتەپلەردە بىراقىلان دىوار غزەللىرى

تئاترو و موسىقى

ھىمىن ابون آئشك ايكىنچى كونى اىروانە كەلمىش اولان آذربايجان معارف قومسارلىقى دوتلى تورك آقادەمىق تياتروسى زىھمت قوللىغىنى غاسترولى بىرنەجى دىقە اولاراق اىرواندا حكومت تياتروسىدا «اوقتاى ئىل اوغلى» نامىدە كىبى نىاسە موقەق تماشايە قوبو لىدى. خەلقمىز كچوق تەبىرى گوزلەمكە اولدقلارى تياترو دىستەسنىڭ اىروانە كەلدىكى خىبرى بىتون تورك خەلقنە بىر دىقەدە داغلىدى. بىلەنك ساتىلماسى شەمىدە قەدر گورولمەش بىر حالدا ايدى. تياترو سالونى تەمىلە دولمىش تماشاجىلار آراسىدە نەزىر دىقتى جىل ايدەجك بىر شئى وارسە اودا تورك لردىن زىادە ارمنىلر داھا زىادە ايدى. ھەر كەلچك گوزى بىردەنك اچىلماسىنە منتظر ايدى.

بىردەنك قالماسىنە شەتلى انتظار ايدىن خلاق بىرنەجى زىنك چانئەسىلە زالدا اولان سس بىردىنە كىسەلەرك ھەر كەلچك گوزلرى صەھنەيە مەتوجە اولدى. بىردە قەلقدى مەھنە آروپا اصولى ايله ايدى. روللارى ايفا ايدىلر آراسىدا بىض جورە نەصانلر گوزە چارپىرسادا دوردىچى و بىشنىچى بىردەدە كىبى چىقىشلار على الخىصوص عباس مىرزە شىرىف اوفك صەھنەدە گوستىرمىش اولدىغى مەھارت شىيان تەقدىر اولماقلا شەمىدە قەدر تورك صەھنەسىنىڭ و نور كلر كى علم و معارف

بىرنەجى قورولتايى

ارمنى دىللىرى ايله داشلىيوردى. ھامو نەمبەندەلر ياخشى ارمنىچە داشلىيورلر ايدى. قورولتايىڭ بىرنەجى اجلاسىدە بولداش دولكەرياننىڭ مەروۇدەسى ائشىد لىدكەن سوگرا كەندىڭ ارمنى ھوسكار دىستەسى طرفىدىن مەكتەپ بىناسىدە شىر وان زادەنىڭ «ناموس» آدلى بىناسى تماشايە قوبولدى.

مايك 24 نەدە قورولتاي بولداش دولكەرياننىڭ توپراق بارەسىدە كى مەروۇدەسىنى و بولداش شامىلوفك يىشاش قەندە كى مەروۇدەسىنى دىگەلە نلىدى. مەناقشە ائناسىدە نەمبەندە قاندىلر ك فعال اشتراكى گوزە چارپور ايدى. قورولتايى حرارەتلى آقئىشلر آلتىدە سلام تىغرافلىرى كوندردى بولداشلر رىقوفە، قامەنقە، قارىنباھ، ھەمبار سوبىازە و آشود اوھانىسيانە.

مەروۇدەلر بارەسىدە قەلئەمەلر چىقارلدى.

بو ايشە جىل اىتمك لازىمدر. دىوار غزەللىرى بىر آيتەبە بىگىزە دىكى اىچون دىوار غزەللىرى قناعت سزلك ايله مەبارزە ايشىنە آرتىق درجەدە كوز يۇرمەلەيدىلر قناعت اوغروندا مەبارزە آبارماق بولدا غزەللىرى استىھصالاتدا گوزە چارپان اضافة خىرجلرى تەسۋىر اىتمك اىچون بىرنەجى واسطەدر.

دىوار غزەللىرىنىڭ ياقتىن زاماندا آباراچامىز ايشلر اضافة خىرجلر كى كىسىلەسەندىن غىبارتدر. قەدىم احمد اوف

مەدىنىتى سوبەلەرنىڭ چوق آلچاق بىر درجەدە اولدىغىنى اداھا ايدىلر. بىش، آلتى ايلدىن بىر ترقى و تەكامل ائتمىش اولان تورك صەھنەسىنىڭ مەقدىر آقئىيور لارا مالك اولدىغىنى بىلمك بالىلار بىرنەجى دىقە و بىرلەن تماشايى كورمك كفايتدر. اوقتاى ئىل اوغلى نىاسەسىنىڭ يازىلىش و روللار كى ايفاسىدە كى قىزانلارە كىچىك اولورساق بورادا بالىلار بىر مەشئە وارسە اودە صەھنە مىزك خەلق باقىلاشماسىدە. سوز يوق دركە صەھنە بوگون بىزىم آيتەمىزدىر و بو آباندا اوز قىزانلار رىمىزى گورۇپ دولزىتمك و كەلچىك جوان نەسلىمىزك صانەق نەفسەدە قازانا جانغى موقىتلىر اىچون دە بىر مەكتەپ در. شورا حكومتى قەلە و كەندىچى حكومتى اولدىغىنە گورە صەھنە يزدە داشىلان سوزلر گە كەندىچى قەلە دىلى ايله داشىلماسىنى و بو سورتلە صەھنەمىز كەلەبە باققلاشماسىنى آرزو ايدىرىك، بوقسە ھىمىن نىاسەدە كىبى بالىلار بىر نىچە ضىالەك آگلا بىلە جىكى غىمانلى لەجەسىلە روللار ايفا ايدىلر سە و بىرلەن تماشانك تاتئرى اولمايچى آشكاردر.

زاقاقاسىدا حرمت قازانىش اولان تورك آقئىيورلارنىڭ بوندان سوگرا وىرەجىكى تماشالار خەلق آگلابا بىلە بىر دىل ايله داشىمالارنى آرزو ايدىرىز.

ھىت تەحرىرىيە